

займенниками 2,5%, 2 одиниці та стилістичних засобів з використанням цих займенників 28,8%, 23 одиниці.

Таким чином, тактика «модельовання особистості адресата» в обох мовах виражається, в першу чергу, за допомогою особових та присвійних займенників. Також для німецької мови використання імперативних конструкцій знаходиться на другому місці за частотою використання, в той час, як в англійській мові імперативні конструкції для вираження цієї тактики майже не вживаються та компенсуються стилістичними засобами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Доценко Е. Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита. — М.: ЧеРо, Издательство МГУ, 1997. — 344 с.

2. Лазарева Э.А. Рекламный дискурс: стратегии и тактики / С.А. Лазарева // Лингвистика. — Екатеринбург: Изд-во Урал. гос. пед. ун-та, 2003. — Том 9. — С. 82—121.

3. Степанова Е.В. Мотивированность коммуникативных стратегий манипулирования в рекламе / Е.В. Степанова // Вестник Волгоградского гос. ун-та. — Волгоград: Изд-во ВолГУ, 2009. — № 1 (9). — С. 156—159.

*Корж Елена
Вінниця*

СПЕЦИФІКА НАВЧАННЯ ЧИТАННЮ СПЕЦІАЛЬНИХ ТЕКСТІВ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Приєднання України до Болонської конвенції та створення єдиного Європейського освітнього простору висувають нові, ширші вимоги до фахівців, які володіють іноземними мовами. Кваліфікований фахівець повинен володіти, як мінімум, однією, а ще краще, двома іноземними мовами. Розширення міжнародного співробітництва в усіх галузях економіки та освіти і сучасна ситуація на ринку праці вимагає від майбутнього фахівця високого рівня володіння іноземною мовою.

Підвищення ефективності навчання іноземній мові студентів технічних спеціальностей є однією з актуальних завдань сучасної методичної науки. В умовах стрімкого розвитку сучасних технологій та їх широке застосування в економічній, науковій та освітній сферах, володіння іноземною мовою стає необхідністю, що підтверджується кваліфікаційними вимогами до фахівців.

Існує ряд загальних проблем, з якими стикаються як студенти, так і викладачі у процесі вивчення мови спеціальності. Поняття мова

спеціальності включає в себе сукупність всіх мовних засобів, які застосовуються в обмеженій певною спеціальністю сфері комунікації з метою забезпечення взаєморозуміння зайнятих в цій сфері людей [1: 45]. Крім професійної лексики мова спеціальності може включати в себе загальнонаукову і спеціальну термінологію. Існують і інші особливості мови спеціальності, такі як: зв'язок з іншими спеціальностями; усне і письмове вживання в спеціальній і міждисциплінарних сферах комунікації; офіційне застосування, вибір і частота використання мовних засобів та інші.

Багрова А. Я. в своїй роботі підкреслює, що в описі структури мови спеціальності виділяють три плани, що взаємодіють у процесі комунікації: 1) лексико-термінологічний, 2) морфолого-синтаксичний, 3) текстовий [1: 45]. Словниковий запас є найважливішим пластом в системі мовних засобів. Більш того, його систематичне накопичення, розширення й активне застосування є одним з найголовніших завдань у процесі навчання іноземній мові за професійним спрямуванням студентів немовних спеціальностей.

Пропонований студентам лексичний матеріал повинен враховувати зміст програми їх навчання. Галькова Н. Д. вважає, що зміст навчання іноземній мові повинен включати наступне:

- комплекс спеціальних (мовних) умінь, що характеризують рівень практичного оволодіння іноземною мовою як засобом спілкування,
- мовний матеріал (фонетичний, лексичний, граматичний, орфографічний), правила його оформлення і навички оперування ним;
- сфери комунікативної діяльності, теми і ситуації, мовні дії і мовний матеріал, що враховують професійну спрямованість студентів;
- систему знань національно-культурних особливостей і реалій країни мови, що вивчається [2: 17].

Професійно-орієнтована лексика вивчається, головним чином, на основі текстів, тому основне значення набуває цілеспрямований і ретельний відбір таких текстів. У своєму виборі викладач повинен орієнтуватися на останні досягнення в тій чи іншій сфері професійної діяльності майбутнього фахівця. Тексти повинні відображати наукові досягнення в сферах, безпосередньо пов'язаних з професійними інтересами студентів технічних спеціальностей, надавати їм можливість для подальшого професійного зростання.

Для студентів немовних спеціальностей зрозуміти і перекласти спеціальний текст, навіть за умов хорошого володіння розмовною мовою й умінні працювати зі словником, але без достатнього розуміння граматичної основи мови та її синтаксичних особливостей, без

усвідомлення спеціального тексту як специфічного цілого, що має ряд особливих характеристик і труднощів, вельми складно.

Очевидно, що хороший переклад повинен адекватно відобразити текст оригіналу і бути викладеним в ясній і лаконічній формі, в стилі, притаманному стилю науково-технічної літератури української мови і при цьому в повній відповідності до загальноприйнятих норм української літературної мови [3: 5-6].

Враховуючи поставлене завдання, робота з текстом складається з двох частин, кожна з яких можна умовно розділити на етапи і рівні. Перша частина включає опрацювання від загального до конкретного. Тут можна виділити наступні етапи:

а) проглядове (ознайомлювальне) читання тексту з метою сприйняття загального змісту;

б) умовна розмітка тексту, яка включає визначення типу речень, що його складають, виділення групи присудка кожного речення, визначення груп підмета, додатка, обставини;

в) робота зі словником охоплює пошук значення незнайомих слів, при цьому враховується їх функція в конкретному реченні, якою частиною мови вони виступають, і, безумовно, контекст [3: 124].

Друга частина роботи над текстом відбувається від часткового до загального і включає в себе три рівні аналізу тексту:

1) рівень до-речення, тобто рівні слів (спеціальних, інтернаціональних, «хибних друзів перекладача»), словосполучень (важких лексичних зворотів, ідіом) або структур (граматичних і лексичних конструкцій);

2) рівень речення, на якому встановлюється зв'язок граматичної структури речення і логічної структури висловлювання;

3) рівень тексту, на якому відбувається аналіз засобів, використовуваних для об'єднання окремих висловлювань в єдине смислове ціле [5: 7; 3: 131].

Таким чином, безпосередня робота над перекладом починається у другій частині роботи з текстом, коли студенти працюють з конкретними труднощами вже прочитаного, розміченого тексту. Слід зазначити, що навчальні посібники для студентів і аспірантів, призначені для навчання читання спеціальних текстів англійською мовою, виділяють в якості основних структур, характерних для спеціального англійського тексту, такі явища, як пасивні конструкції, інфінітивні та дієприкметникові звороти, модальність, емфатичні та інверсійні структури, які відносяться до граматичних труднощів «вищого порядку» [4: 3] порівняно з «елементарною граматику» [4: 3] англійської мови, яка необхідна для успішного подолання першої частини роботи з текстом і, яка, як

передбачається, вже освоєна студентами технічних спеціальностей. Це включає порядок слів, ви́до-часову систему, частини мови, члени речення, артиклі тощо.

В якості можливих вправ до тексту для розвитку навичок розмітки і аналізу тексту можна запропонувати наступні:

1) Виконайте синтаксичний аналіз речень тексту, визначте тип речень;

2) Виконайте синтаксичний розбір кожного речення, виділіть головні і другорядні члени кожного речення;

3) Визначте синтаксичну функцію слів в тексті, подайте їх адекватний переклад;

4) Перекладіть словосполучення на кшталт «іменник + слова, що його визначають»;

5) Визначте функції словосполучень в реченні, дайте переклад цих словосполучень;

6) Перекладіть багаточленні атрибутивні словосполучення. Зверніть увагу на порядок перекладу кожного зі слів, їх складових;

7) Визначте, в якій функції (присудка, означення або складової частини присудка) представлені форми дієслова;

8) Визначте ви́до-часову форму і стан присудків;

9) Визначте функції інфінітивних форм в тексті;

10) Визначте функції герундіальних форм в тексті.

Посібники, які викладач використовує в процесі навчання, повинні містити автентичні тексти. Такі тексти повинні відповідати наступним критеріям: пізнавальна цінність, науковість, професійно-орієнтований характер матеріалу, функціональна структурність, функціональна змістовність, ситуативно-стимулюючий характер, мовна складність тощо. Автентичні матеріали мотивують студентів, адже вони представляють більший інтерес з професійної точки зору і є значним стимулом для навчання, ніж штучні або неавтентичні матеріали.

Важливий аспект, який слід враховувати викладачеві в процесі навчання іноземній мові студентів технічних спеціальностей – це наявність у студентів основних знань з профільюючих дисциплін. Без наявності цієї бази студенти можуть відчувати великі труднощі у процесі оволодіння курсом іноземної мови за професійним спрямуванням, оскільки вони не володітимуть спеціалізованою термінологією навіть українською мовою і, відповідно, не зможуть успішно виконувати запропоновані їм завдання. Доцільно починати вивчення професійної іноземної мови тільки після того, як студенти отримали основні знання зі спеціальних дисциплін. При цьому важливо, щоб і викладач іноземної

мови був компетентним у тій галузі, мові спеціальності якої він готує студентів.

Таким чином, зміст навчання читанню спеціальних текстів студентів на технічних факультетах являє собою комплексний процес і включає сукупність того, що студенти повинні засвоїти в процесі навчання, щоб якість і рівень володіння іноземною мовою в професійній сфері відповідали їхнім запитам і цілям, а також цілям і завданням програми навчання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Багрова А. Я. Формирование коммуникативных умений в чтении// Коммуникативная ориентированность обучения иностр. языкам в неяз. вузе. -М.: МГЛУ, 1998. — С. 44–50.
2. Гальскова Н. Д. Современная методика обучения иностранному языку: Пособие для учителя. М: АРКТИ-Глосса, 2000. – 165 с.
3. Пронина Р. Ф. Перевод английской научно-технической литературы: учеб. пособие для втузов. 3-е изд., испр. и доп. / Р. Ф. Пронина. М.: Высш. шк., 1986. – 175 с.
4. Рубцова М. Г. Чтение и перевод английской научной и технической литературы: лексико-грамматический справочник. 2-е изд., испр. и доп. / М. Г. Рубцова. М.: АСТ: Астрель, 2006. – 382 с.
5. Learn to Read Science. Курс английского языка для аспирантов: учеб. пособие / руков. Н. И. Шахова. 11-е изд. М.: Флинта: Наука, 2011. – 360 с.

*Кулібабчук Юлія, Дробаха Лариса
Вінниця*

ВРАХУВАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ НАПИСАННЯ ДІЛОВИХ ЛИСТІВ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВАХ

Ряд екстралінгвістичних факторів, зокрема розвиток економічних, політичних і торгівельних відносин, сприяє розвитку інтересу до мови ділового спілкування та розширенню сфери її використання, адже вона обслуговує офіційні й надзвичайно важливі області людських відносин: між державною владою і населенням, між країнами, підприємствами, організаціями, установами, між особистістю та суспільством. Дійсно, основою життєдіяльності кожної організації, фірми, підприємства є вид комунікації, який визначається як ділова комунікація: процес взаємодії ділових партнерів, спрямований на організацію та оптимізацію того чи